

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในขณะที่ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่ระยะแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ปรัชญาการณที่ เป็นเครื่องสะท้อนถึงปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่ทับถมมานานปี ก็ขยายตัวออกให้เด่นชัดขึ้นเรื่อย ๆ ปรัชญาการณดังกล่าวได้แก่ปัญหาการว่างงาน ปัญหาชุมชนแออัดอยู่ในเมือง ปัญหาโสเภณี และการค้าหญิง จนถึงมีผู้นานนามกรุงเทพฯ ว่าเป็นเมืองหลวงแห่งยาเสพติดและโสเภณี ชีวินาท กาญจนอักษร 2527 : 73) สถานบริการอาบ อบ นวด ก็เป็นแหล่งที่มีการค้าประเวณีอยู่ด้วย โดยมีการคิดเป็นค่าบริการพิเศษกับแขก (สมศรี สุระอาคเธิยม 2521 : 3) และพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ก็กำหนดให้สถานบริการ อาบ อบ นวด เป็นสถานบริการประเภทหนึ่ง (พระราชบัญญัติสถานบริการ 2526 : 2) และในการปราบปรามของกรมตำรวจ ได้จัดให้ความผิดเกี่ยวกับสถานบริการเป็นความผิดเกี่ยวกับขบถายมุขประเภทหนึ่ง (กรมตำรวจ 2526)

จากแห่งแรกที่เริ่มเปิดสถานบริการอาบอบนวด ในย่านพันทองษ์ชื่อ "บางกอกออนเซน" เมื่อปี 2494 (แนนอย ปัญจพรต 2520 : 28) มาเป็น 119 แห่งในกรุงเทพมหานคร ในปี 2524 แสดงให้เห็นว่าสถานบริการประเภทนี้เป็นที่นิยมของประชาชนเป็นอย่างมาก และจากรายงานการศึกษาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (2525 - 2544) พบว่าหญิงบริการมีอยู่เป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น

การที่หญิงบริการ อาบ อบ นวด มีอยู่เป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มจะมีสตรีมาประกอบอาชีพนี้มากขึ้นนั้น ถ้าพิจารณาจากสาเหตุต่าง ๆ ที่ผลักดันให้มีสตรีมาประกอบอาชีพนี้ จะเห็นได้ว่า สาเหตุสำคัญนอกจากคานเศรษฐกิจคือ การมีการศึกษาต่ำ การขาดความรู้หรือการไม่ได้รับการศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งได้มีผู้วิจัยหลายคนทำการศึกษาไว้ เช่น สมคิด พลศรี ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้แรงงาน

สตรีในสถานบริการ อาบ อบ นวด เมื่อปี 2518 พบว่าพนักงาน อาบ อบ นวด ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 18 - 26 ปี มาจากครอบครัวกรรมกร และได้รับการศึกษาน้อย ส่วนสมศรี สะอาดเอี่ยม ใควิจัยเกี่ยวกับสภาพชีวิต และปัญหาของหญิงบริการในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปีพ.ศ.2521 พบว่าหญิงบริหาคส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ส่วนมากมีสามีแล้ว และเกิดปัญหาการหย่าร้าง และ ยุทธนา ไทยกัคคี ก็ใควิจัยเรื่อง "ปัจจัยบางประการที่ทำให้สตรีบางคนประกอบอาชีพบริการ อาบ อบ นวด ในกรุงเทพฯ" พบว่าร้อยละ 75 ของหญิงบริการอาบ อบ นวด จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นอกจากนั้น ผลการวิจัยของ สุทร เกิดสว่าง พ.ศ.2518 พบว่าหญิงบริการเหล่านี้ มีการศึกษาส่วนใหญ่ในระดับประถมศึกษา และจากผลงานวิจัยเดิมของสมศรี สะอาดเอี่ยม ยังพบว่าหญิงบริการ อาบ อบ นวด ส่วนใหญ่อยากมีความรู้ในการประกอบอาชีพใหม่หลังจากเลิกอาชีพนี้

ในฐานะที่หญิงบริการ อาบ อบ นวด เป็นประชากรของประเทศจึงควรได้รับบริการทางการศึกษาจากรัฐ ความสามารถในการให้บริการศึกษานอกระบบโรงเรียนแก่หญิงบริการอาบ อบ นวด จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่หญิงบริการ อาบ อบ นวด หลายประการ โดยจะแก้ปัญหาค่าง ๆ เช่นปัญหาเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ช่วยพัฒนาความคิดและทัศนใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม มีโอกาสในการเลือกประกอบอาชีพอื่นเมื่อต้องการเปลี่ยนอาชีพ ประโยชน์ค่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นผลให้หญิงบริการอาบ อบ นวด มีจำนวนลดน้อยลงได้ และปัญหาอบายมุขค่าง ๆ จะลดลงตามไป เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้สังคมเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ในการให้บริการทางการศึกษาตามแนวคิดของการศึกษานอกระบบโรงเรียนคือ การให้บริการศึกษาตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียนการสำรวจความต้องการจึงถือ เป็นงานที่สำคัญของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน ดังนั้นการศึกษาเพื่อทราบความต้องการรับการศึกษาอกระบบโรงเรียนของหญิงบริการ อาบ อบ นวด จะช่วยให้สถาบันหรือหน่วยงานค่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน สามารถจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้เขาถึงหญิงบริการอาบ อบ

นวก ได้มากยิ่งขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้หญิงบริการ อาบ อบ นวก ได้เพิ่มพูนความรู้ ได้รับบริการทางการศึกษาตามความต้องการและสนใจ นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการกระตุ้นหรือจูงใจให้หญิงบริการ อาบ อบ นวก ได้มองเห็นความสำคัญของการศึกษานอกระบบโรงเรียนอีกด้วย

ในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามแนวคิดเรื่องการให้การศึกษาลดชีวิตแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนนั้นทุกหน่วยงานยอมรับว่าการให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ในรูปของการศึกษานอกระบบโรงเรียน และแบบชมรมคาราวีสัย เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ประชาชนได้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่จำเป็นไปใช้ปรับปรุงและแก้ไขปัญหาของเขาโดยตัวเขาเอง (อุณา นพคุณ 2529 : 3)

หญิงบริการ อาบ อบ นวก โดยปกติก็จะมีมารับข่าวสารในชีวิตประจำวันอยู่แล้วทั้งจากคนภายนอกและจากสื่อมวลชน จากการศึกษาการใช้เวลาว่างของหญิงบริการ อาบ อบ นวก พบว่ามีผู้อ่านหนังสือถึง ร้อยละ 28 รองจากทำงานบ้าน ร้อยละ 49 (บุษณา ไทยภักดี 2516 : 43) และช่วงที่นี้ รอแอกนั้น ทุกสถานบริการจะมีโทรทัศน์ให้หญิงบริการ อาบ อบ นวก ดู (กรมแรงงาน 2528 : 16) จงเห็นว่าสื่อมวลชนก็น่าจะมีอิทธิพลต่อการรับข่าวสารข้อมูล ของหญิงบริการอยู่มาก เพราะในปัจจุบันสื่อมวลชนกำลังมีอิทธิพลต่อชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น บทบาทของสื่อมวลชนมีทั้งให้ข้อมูล ข่าวสารความรู้ การถ่ายทอดกฎเกณฑ์ของสังคม ให้ความสนุกสนาน รวมถึงชักจูงโน้มน้าวจิตใจอีกด้วย ยิ่งสังคมปัจจุบันทันสมัยขึ้น คนก็อยู่กันโคกเคี้ยวมากยิ่งขึ้น ดังนั้น สื่อมวลชนจึงเข้ามาเป็นตัวกลางสื่อสารความความคิดของมวลชนให้ไกลและรวดเร็วทำให้ความต้องการสื่อสารมวลชนมีอัตราเพิ่มขึ้น และมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตมากขึ้น (ทวี นาคบุตร 2529 : 55-56)

ในเรื่องการรับรู้ข่าวสารข้อมูลของหญิงบริการ อาบ อบ นวก นี้ ยังไม่เคยมีใครศึกษาเลยว่าประเภทของข่าวสารข้อมูลที่รับเป็นแบบใด ข่าวสาร

ต่าง ๆ ผ่านเข้าโดยช่องทางใด และแหล่งข่าวมาจากที่ใดรวมถึงความถี่ในการใช้สื่อต่าง ๆ ที่เป็นตัวกลางรับข่าวสาร ดังนั้น การศึกษาเรื่องการรับข่าวสารของหญิงบริการ อาบ อบ นวด ในกรุงเทพมหานคร นอกจากจะตอบคำถามดังกล่าวแล้ว ยังเป็นแนวทางในการจัดโปรแกรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนแก่หญิงบริการ อาบ อบ นวด ให้ตรงกับความต้องการและเหมาะสมกับสภาพรวมทั้งยังนำมาเป็นประโยชน์ในการวางแผนประชาสัมพันธ์โครงการและนำไปใช้กระตุ้นกิจกรรมการเรียนการสอนได้อีกด้วย

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าเหตุที่ศึกษาถึง การรับข่าวสารและความต้องการรับการศึกษานอกระบบโรงเรียนของหญิงบริการ อาบ อบ นวด นั้นเพราะข้อมูลด้านการรับข่าวสาร และความต้องการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน การจัดโปรแกรมการศึกษานอกโรงเรียนตามแนวทางการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งเน้นให้การศึกษาที่ตรงกับสภาพและความต้องการ จากอดีตที่ผ่านมาสตรีมักจะสูญเสียโอกาสทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพราะการจัดไม่เหมาะสม และตรงกับความต้องการ (ปริญานุช ลากเจริญ 2524 : 31) และยิ่งในกลุ่มเป้าหมายหญิงบริการ อาบ อบ นวด ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนมากยังไม่มีใครทำการศึกษาในแนวนี้เลย ดังนั้นการศึกษาเรื่องนี้จึงจะเป็นประโยชน์แก่งานของรัฐบาลหรือเอกชน ที่จะจัดการศึกษาให้แกสตรีเหล่านี้เพื่อจะให้เขาได้มีโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ทัดเทียมคนอื่นในสังคม และจะช่วยลดจำนวนผู้ที่ประกอบอาชีพนี้ให้น้อยลง และส่งผลถึงการลดลงของแหล่งอบายมุขซึ่งบั่นทอนความเจริญของชาติได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับข่าวสารของหญิงบริการอาบ อบ นวด ในสถานบริการระดับต่างกัน
2. เพื่อศึกษาความต้องการรับการศึกษานอกระบบโรงเรียนของหญิงบริการอาบ อบ นวด ในด้านต่าง ๆ คือด้านเนื้อหา ความรู้ ทักษะ วิธีการจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่จะศึกษาหญิงบริการอาบ อบ นวด ในสถานบริการอาบอบนวด เฉพาะในกรุงเทพมหานครเท่านั้น

2. สถานบริการอาบ อบ นวด ที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลคือสถานบริการอาบ อบ นวด ที่ยังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และได้ดำเนินการจัดตั้งโดยถูกกฎหมาย ตามมาตรา 3 (3) แห่งพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2521 ซึ่งหมายถึง สถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัวซึ่งมีหญิงบริการให้แก่ลูกค้าเป็นชาย ทั้งนี้ไม่รวมถึงสถาน อาบ อบ นวดแผนโบราณ สถานอาบอบ นวด ที่ดำเนินการกิจการในรูปแบบของสถานส่งเสริมสุขภาพ ความงามและหรือสถานแต่งผม

3. งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการรับข่าวสารและความต้องการรับการศึกษานอกระบบโรงเรียนของหญิงบริการ อาบ อบ นวด ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น โดยจะศึกษาภายในขอบเขตของคำถามในแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเท่านั้น โดยจะศึกษา 3 ด้านคือ เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว เกี่ยวกับการรับข่าวสาร และความต้องการรับการศึกษานอกระบบโรงเรียน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 สถานภาพส่วนตัว ได้แก่ รัศมีของสถานบริการ สถานภาพสมรส รัศมีการศึกษา รัศมีรายได้ จำนวนผู้ที่เป็นการเลี้ยงดู รัศมีอายุ

4.2 การรับข่าวสาร ได้แก่ ประเภทของข่าวสาร ปริมาณของข่าวสารที่รับ การเปิดรับสื่อและความถี่ในการใช้สื่อ

4.3 ความต้องการรับการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ เนื้อหาความรู้ ทักษะอาชีพ วิธีการจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกโรงเรียน ค่าใช้จ่ายในการศึกษา และเหตุผลที่ของการรับการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ชอตกกลง เบื้องตน

1. การรับข่าวสารและความต้องการรับการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นสิ่งที่วัดโคควยการตอบแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสัมภาษณ์ ควยความจริงใจ ตรงกับความรู้สึกและตรงกับความป็นจริง

ความจำกัดของการวิจัย

ในการหาจำนวนประชากรของหญิงบริการ อาบ อบ นวด ในกรุงเทพมหานครนั้น ไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่เป็นปัจจุบันได้ เพราะสถานีตำรวจนครบาลในแต่ละพื้นที่ที่เก็บทะเบียนประวัติและควบคุมสถานบริการอาบ อบ นวด ไม่ได้รวบรวมจำนวนหญิงบริการอาบ อบ นวด เป็นปัจจุบันไว้เลย และในค่านักหญิงบริการก็เปลี่ยนสถานบริการอยู่บ่อย ทะเบียนประวัติก็เป็นแบบสะสมมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2494 ทำให้ยากต่อการตรวจสอบ ส่วนสถานบริการ อาบ อบ นวด ก็มีการหยุดกิจการ เปลี่ยนชื่อหรือย้ายที่ตั้งบ้าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องใช้วิธีการตรวจสอบ 3 คานพร้อมกัน คือ ตรวจสอบจากบัญชีสถานบริการ อาบ อบ นวด จากสถานีตำรวจแต่ละท้องที่ตรวจสอบจากสมุดโทรศัพท์ และออกสำรวจภาคสนามด้วยตัวเองพร้อมกับคณะที่ช่วยวิจัย จากการตรวจสอบ ได้จำนวนประชากรของหญิงบริการอาบอบนวดที่เป็นปัจจุบันทั้งหมดกรุงเทพมหานครจำนวน 7,500 คนซึ่งนี้ไม่นับสถานบริการที่ปิดกิจการชั่วคราว

ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สถานบริการอาบ อบ นวด ระดับ 1 หมายถึง สถานบริการอาบอบนวด ที่มีอัตราค่าบริการนวด (แบบธรรมดา) ชั่วโมงละ 120 บาทขึ้นไป

สถานบริการอาบ อบ นวด ระดับ 2 หมายถึง สถานบริการอาบอบ นวด ที่มีอัตราค่าบริการนวด (แบบธรรมดา) ชั่วโมงละ 80-119 บาท

สถานบริการอาบ อบ นวด ระดับ 3 หมายถึง สถานบริการอาบอบนวด ที่มีอัตราค่าบริการนวด (แบบธรรมดา) ชั่วโมงละ 50-79 บาท

ความทองการรับ หมายถึง สิ่งที่หญิงบริการ อาย อย นวด ประสงค์จะไ้รับ

การศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีใช้กิจกรรมการศึกษาแบบชั้นเรียนตามปกติ เป็นการศึกษาที่สถาบัน หน่วยงาน หรือองค์การต่าง ๆ ในบ้านเนื้อหาความรู้และทักษะด้านวิธีการจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน

วิธีการจัดกิจกรรมทางการศึกษา หมายถึง ลักษณะที่สถาบัน หน่วยงานหรือองค์การต่าง ๆ จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนขึ้น เพื่อถ่ายทอดหรือให้ความรู้แก่ผู้เรียนหรือเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การจัดสอนเป็นส่วนตัว, จัดเป็นห้องเรียน, จัดโดยใช้สื่อต่าง ๆ จัดทางไปรษณีย์ เป็นต้น

การรับข่าวสาร หมายถึง การรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ได้แก่ วิทยุ, โทรทัศน์, หนังสือพิมพ์, นิตยสาร, และบุคคลในการศึกษาคำนี้มุ่งศึกษาเฉพาะการรับข่าวสารแบบธรรมชาติวิสัย

ข่าวสาร ได้แก่ ข่าวสารด้านการเมือง ในประเทศและต่างประเทศ สุขภาพ, บันเทิง, ข่าวทั่วไป, ข่าวสารด้านการการศึกษา, ข่าวเศรษฐกิจ, ข่าวสังคม, ข่าวสารของราชการ และหมายถึง เฉพาะข่าวสารที่มีการเผยแพร่ทางสื่อมวลชนอย่างกว้างขวาง

สถานภาพสมรสของหญิงบริการอาย อย นวด

โสด หมายถึง ปัจจุบันไม่มีสามีเป็นตัวเป็นตน

มีสามีแล้วอยู่ด้วยกัน หมายถึง มีสามีแล้วซึ่งอาจจะได้จดทะเบียนสมรสหรือไม่ได้จดทะเบียนสมรสก็ได้ แต่ปัจจุบันอยู่กินด้วยกัน

มีสามีแล้วแยกกันอยู่ หมายถึง มีสามีแล้วอาจจะได้จดทะเบียนสมรสหรือไม่ได้จดทะเบียนสมรสก็ได้ แต่ปัจจุบันไม่ได้อยู่ด้วยกัน

หม้าย หมายถึง มีสามีแล้วแต่สามีตายหรือได้จดทะเบียนหย่าโดยถูกต้องตามกฎหมาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะเสนอหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผน และจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่เหมาะสม และตรงกับความต้องการให้แก่หญิงบริการออบ ออบ นวด เป็นแนวทางวางแผนจัดเนื้อหา ความรู้และทักษะอาชีพ
2. เป็นแนวทางที่จะช่วยกระตุ้นให้หญิงบริการออบ ออบ นวด ได้เห็น ความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
3. เป็นแนวทางในการเลือกใช้สื่อในการให้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ แก่หญิงบริการออบ ออบ นวด
4. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป.